

Notitie

Geef subsidies de Ruimte

Overwegingen herijking subsidiebeleid 2011

Geef subsidies de ruimte

Aanleiding:

In 2011 is de subsidieverordening gemeente De Marne 2011 vastgesteld. Deze verordening is vrij algemeen en ruim te interpreteren. In de memo LTA van mei 2014 is gemeld dat er wordt gewerkt aan de herijking van het huidige subsidiebeleid.

In de afgelopen jaren en met name 2014 hebben diverse maatschappelijk ontwikkelingen plaatsgevonden en zijn er besluiten genomen op verschillende beleidsterreinen en organisatie ontwikkelingen. De vraag die we ons moeten stellen is of we het huidige subsidiebeleid De Marne nu moeten gaan herijken in het perspectief van de ontwikkelingen en opgaven.

We staan in De Marne de komende jaren dan ook voor een flinke opgave. Het gaat hierbij om:

- Transformatie van het Sociale Domein
- Verdere uitvoering geven aan het Woon/Leefbaarheidsplan De Marne
- Reorganisatie ambtelijke organisatie
- Uitwerking strategische beleidsagenda BMWÉ
- Herindeling

Waar willen we naar toe

In de aanleiding staat dat we voor een flinke opgave staan. We hebben op de verschillende onderdelen een visie die op abstractieniveau is samen te vatten dat we als doel hebben om een vitale en leefbare samenleving in de Marne te houden.

Dit samengevat doel is concreter te maken door de fundamentele elementen te benoemen:

- kwaliteit,
- sociale samenhang
- eigen kracht/inzet
- ondersteunen
- ontwikkelen
- samenwerking,
- vertrouwen
- verbinding,
- samenwerking

Het gemeenschappelijke in deze staat goed verwoord in de meest recente visie die van de nieuwe gemeentelijke organisatie De Marne:

dat de samenleving en haar verbanden zelf het beste kunnen bepalen hoe ze hun leefomgeving willen inrichten en hoe ze daar vorm aan willen geven. De gemeente kijkt nadrukkelijk hoe hij hen in de positie kan brengen om daarvoor de verantwoordelijkheid te nemen en onderzoekt samen met betrokkenen naar de ondersteuning die daarbij van de gemeente nodig is. Dat vraagt om een maatwerkoplossing voor het bereiken van een doel, maar soms ook helemaal geen bemoeienis van de gemeente.

Wat is een subsidie

Het is van belang dat duidelijk is wat er precies onder een subsidie wordt verstaan, daarom volgt nu eerst de definitie:

een subsidie is een financiële tegemoetkoming van de overheid om gedrag te stimuleren dat gericht is op het realiseren van een maatschappelijk doel. De subsidie kan verleend worden uit praktische, morele, sociale of ideële motieven. Juridisch gezien is een subsidie een publiekrechtelijke aangelegenheid en wordt als volgt omschreven:

“De aanspraak op financiële middelen door een bestuursorgaan verstrekt met het oog op bepaalde activiteiten van de aanvrager, anders dan als betaling voor aan het bestuursorgaan geleverde goederen of diensten” (artikel 4:21 Awb)

Als belangrijke kenmerken van het middel subsidie, zijn te onderscheiden:

- eenzijdige handeling
- bestuursrecht / publiekrecht
- subsidiebeleid, - regels, -verordening (ASV)
- subsidieaanvrager moet behoefte aan subsidie aantonen
- prestatie niet of beperkt afdwingbaar, wel mogelijkheid tot retour subsidiebedrag (lagere vaststelling)
- bezwaar/beroep mogelijk
- activiteiten in het kader van het algemeen belang
- concurrentie is vaak niet mogelijk
- initiatief ligt (in de meeste gevallen) bij de subsidieaanvrager
- betaling d.m.v. bevoorschotting
- geen BTW verschuldigd
- stimuleringsbijdrage; levering bijdrage niet perse aan subsidieverstrekker (gemeente)

Subsidies in relatie tot de ontwikkelingen/opgaven

- Sociale Domein een gezamenlijke visie met beleidsplannen op de onderdelen Jeugd/Wmo/Participatiewet. Subsidies zijn onderdeel om het beleid te kunnen vertalen in de financiering van activiteiten
- Woon/Leefbaarheidsplan met een visie en uitvoeringsplan met 50 maatregelen op basis van fysieke/sociale/economische pijlers. Subsidies zijn ook onderdeel van de financiering van deze maatregelen.
- Reorganisatie met een visie en doelstelling om te komen tot een afdeling Ontwikkeling en Projecten. Het doel van deze afdeling is ligt in het bijzonder een nadruk op de context gedreven manier van werken en het regisseren: het netwerken, verbinden, kansen zien en grijpen, initiatieven laten ontstaan, loslaten waar mogelijk en zo nodig faciliteren en bijsturen. Subsidies is hierin één vorm om het doel te bereiken.
- Samenwerking BMW E met als doel te gaan samenwerken op verschillende beleidsterreinen. De uitwerking krijgt in de strategische beleidsagenda BMW E. Onderdeel hiervan is het realiseren van een afgestemd subsidiebeleid.
- Besluitvorming herindeling is voor alle bovenstaande ontwikkelingen/opgaven richtinggevend in de samenwerking voor de komende jaren.

Subsidieprogramma 2014:

Om een indruk te geven van het huidige subsidiebeleid is een analyse gemaakt van de budgetten en besluiten 2014. Uit de analyse van deze subsidies blijkt dat bij het merendeel(95%) van de subsidies sprake is van een structurele jaarlijkse subsidie. De subsidies worden al jaren volgens een vast financieel stramien (historie) toegekend aan dezelfde instellingen/verenigingen. Op basis van de huidige werkwijze is er alleen ruimte voor het honoreren van eenmalige/nieuwe initiatieven op het gebied van Kunst en Cultuur. Financieel houdt dit in dat slechts 5%, € 30.000, beschikbaar is voor nieuwe initiatieven.

Knelpunten/beperkingen huidige subsidiebeleid

1. Subsidiedoelen passen niet binnen beleidskaders.
De afgelopen jaren zijn door nieuwe wetgeving en maatschappelijke ontwikkelingen op diverse beleidsterreinen nieuwe beleidskaders vastgesteld. De subsidiedoelen binnen het huidige subsidiebeleid passen hier (gedeeltelijk) niet meer in en moeten daarop aangepast worden.
2. Te weinig ruimte voor burgerinitiatieven
Het overgrote deel van het jaarlijkse subsidiebudget bestaat uit structurele subsidies. Slechts een fractie van het subsidiebudget bestaat uit de incidentele subsidies. Er is dus weinig ruimte om incidentele burgerinitiatieven financieel te faciliteren.
3. Maatschappelijke effecten te breed geformuleerd
De maatschappelijke effecten en bijbehorende doelstellingen zijn in het huidige subsidiebeleid zo breed geformuleerd dat sturing hierop moeilijk is.
4. Indirecte subsidies buiten subsidiebeleid (accommodatiebeleid)
Er worden in onze gemeente ook indirecte subsidies gegeven. Dit gaat bijvoorbeeld in de vorm van lage huren die ver onder de marktprijs zitten. Indirecte subsidies zijn niet meegenomen in het huidige subsidiebeleid.
5. Te weinig integrale benadering
Het verstrekken van een subsidie is één van de (juridische) vormen om financiële ondersteuning te leveren aan activiteiten. Er zijn nog diverse andere financiële stromen die te verbinden zijn aan activiteiten maar een andere juridische financiële grondslag.

Financiële stromen en budgetten verbinden

Verbinden en ontschotten zijn de laatste jaren veel gebruikte werkwoorden, maar hoe gaan we dit doen. Gaan we budgetten verbinden en ontschotten in onze gemeentelijke begroting of kijken we breder? Inzet voor de komende jaren is om breder te denken. Niet vanuit onze “enge” subsidiekader maar vanuit een integrale blik op een initiatief. Maar wat is dan een initiatief en vanuit welk perspectief wordt het initiatief beoordeeld?

Initiatief nemen heeft volgens “mijn woordenboek.nl” verschillende omschrijvingen:

- Aanzet
- Aanstichting
- Beweging
- De eerste stoot
- De eerste stap(pen)
- Handelingsdrang
- Het op touw zetten
- Ondernemingsdrang/geest/lust/zin

Concreet op basis van een voorbeeld: Gaan we initiatief ondersteunen om een dorps huis te bouwen om ontmoeting te laten plaatsvinden of ondersteunen we een ontmoetingsinitiatief en wellicht ontstaat de behoefte aan een dorps huis. Met andere woorden hoe gaan we om met een initiatief.

Nu kijken we veelal binnen onze eigen interne subsidiemogelijkheden maar er zijn zoveel andere mogelijkheden. Het is dan ook de bedoeling om een initiatief te ondersteunen/faciliteren vanuit meerdere invalshoeken. Het kan dan zo zijn dat een fonds van de NAM of Waddenfonds een ingang biedt om van daaruit andere (financiële) bronnen aan te boren. Er zijn veel mogelijkheden en diverse financiële stromen/kolommen die uiteindelijk als doel hebben om onze samenleving en haar verbanden in te richten. Dit kan zijn op het persoonlijke/ huishouden/ wijk/ dorp/ gemeenteniveau. De belangrijkste onderdelen zijn:

- Het Sociale Domein (SD) is gericht op zorg/ondersteuning/participatie vanuit de Jeugdwet/Wmo en Participatiewet. De huidige inrichting en financiering is grotendeels persoonlijk/ huishouden gericht en op basis van de juridische vorm inkoop.
- Het Woon/Leefbaarheidsplan is gericht op drie pijlers Fysiek/Sociaal/Economisch. De uitwerking is gericht op dorps/wijkniveau en op basis van de juridische vorm inkoop/subsidie.
- Het huidige Subsidiebeleid is gericht op diverse onderwerpen, zie **bijlage1** . Op basis van de juridische vorm subsidies.
- Fondsenwerving/Co-financiering/ Europese subsidies/Crowdfunding/ projectfinanciering/sponsoring/provincie/landelijke overheid
- Het Accommodatiebeleid(indirecte subsidies) is gericht op het beschikbaar stellen van gemeentelijk vastgoed/eigendom voor maatschappelijk doeleinden zoals sporthal/jeugdcentra/dorps huizen/sportvelden. Op basis van inzet personeelskosten/begroting.
- Het Armoedebeleid is gericht op tijdelijke ondersteuning en maatwerkvoorziening van inwoners met een minimum inkomen. De uitwerking is persoonlijk/ huishouden en kan in de vorm van een aanvraag/toekenning. Ook worden maatschappelijke initiatieven met een subsidierelatie ondersteund bijv. Humanitas/Stichting Urgente Noden.

Conclusie huidig subsidiebeleid:

Onze huidige inzet van subsidies is historisch bepaald en ondersteunt instellingen/stichtingen/verenigingen in hun bestaan en om activiteiten te organiseren. Een herijking van het beleid om te komen tot een nieuwe beoordeling van het bestaansrecht en de activiteiten is een stap te ver. We moeten in de toekomst wel anders omgaan met verzoeken tot ondersteuning. Subsidie is één vorm van (financiële) ondersteuning binnen een breder pallet van mogelijkheden. Op basis van ons huidige perspectief is het subsidiebeleid te weinig sprake van een integrale benadering. Er liggen te weinig verbanden met andere (intern/externe) financieringsbronnen om te komen tot een doelgerichte/creatieve/integrale ondersteuning.

De wijze waarop we deze verbinding tot stand kunnen brengen is een uitdaging en vraagt om ontschotting/samenwerking en creativiteit.

Mogelijke bouwstenen voor een nieuw “subsidiebeleid”

We willen graag toe naar een andere wijze van subsidie/ondersteuning van initiatieven. De beoordeling van initiatieven ligt niet alleen bij gemeenten maar is een samenspel tussen verschillende partners. De partners zijn dan burgers/bedrijven/fondsen/instellingen/andere overheden en dit vraagt om een integrale benadering. De afweging in een breder pallet is ook onderdeel van de beoordeling burgerinitiatieven in het kader van Krimp en Leefbaarheid, zie **bijlage 2**. Hieronder enkele mogelijke bouwstenen die zijn afgeleid van het Woon Leefbaarheidsplan/ visie op het Sociale Domein:

- Samenhang/Samenwerking
- Integraliteit
- Resultaatgericht
- Preventief
- Eigen kracht/ verantwoordelijkheid
- Maatschappelijke meerwaarde

Voorstel:

- Het huidige subsidiebeleid De Marne samen met de gemeenteraad beleidsmatig herijken in het perspectief van de ontwikkelingen en opgaven.
- De ontwikkelingen/opgaven zijn het Woon en Leefbaarheidsplan, de transformatie Sociaal Domein, herindeling, strategische beleidsagenda BMW en organisatieontwikkeling.
- Subsidie/ondersteuning/initiatief te plaatsen in een breder pallet van (financiering) mogelijkheden. Hierbij aansluiting zoeken bij de uitwerking Sturen en loslaten, omgaan met bewonersinitiatieven.
- Bouwstenen formuleren en uitwerken voor het ontwikkelen van een integraal nieuw “subsidie” ondersteuningsbeleid” in een breder BMW-perspectief. Prioriteiten in de bouwstenen liggen in de samenhang/ maatschappelijke meerwaarde en sturing waardoor we als gemeente een maatwerkoplossing bieden voor een initiatief.